

Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Heroriëntatie raadskader ruimen van graven
Zaaknummer	:	1210608
Portefeuillehouder	:	Wethouder Jan Lock
Publicatieniveau	:	Openbaar
Behandelend ambtenaar	:	Denis Burggraaf

Gevraagd Besluit

De raad van Molenlanden besluit:

- 1 Oude begraafplaatsen, oude delen op begraafplaatsen en reguliere begraafplaatsen waar fysieke / technische beperkingen zijn:
 - a uit te zonderen van ondergrondse ruiming tot het moment dat 75% van de graven vervallen is verklaard;
 - b een schudverbod op te leggen tot het moment dat ruiming én herinrichting heeft plaatsgevonden;
- 2 Graven die voorkomen op de lijst: 'Historische graven en opvallende grafbedekking' uit te zonderen van ruimen, waarbij:
 - a Voor historische persoonlijkheden geldt dat boven- én ondergronds niet wordt geruimd;
 - b Voor opvallende grafbedekkingen geldt dat bovengronds niet wordt geruimd;
- 3 Hiertoe het 'Beleidsdocument begraafplaatsen Molenlanden' aan te passen.

Inleiding

Op 29 september 2020 heeft u als gemeenteraad het 'Beleidsdocument begraafplaatsen Molenlanden' vastgesteld. In dit document zijn kaders opgenomen die tezamen het huidige beleid voor onze begraafplaatsen vormen. Eén van deze beleidskaders luidt:

"We hanteren een actief ruimingsbeleid (bij verstrijken termijn of als afstand wordt gedaan). Ook als er geen ruimtegebrek is".

Op 2 november 2023 is door een raadslid tijdens de commissievergadering met betrekking tot dit beleidskader gevraagd of het wel de bedoeling is om ook te ruimen op 'oude begraafplaatsen'.

De gestelde vraag toont aan dat dit onderwerp tijdens de besluitvorming onvoldoende is uitgediept en vraagt om een brede heroriëntatie en aanscherping van het beleidskader.

Wethouder Lock heeft toegezegd om met een helder standpunt middels een raadsinformatiebrief óf raadsvoorstel bij u terug te komen. Met het voorliggend raadsvoorstel wordt aan deze toezegging voldaan.

Dit raadsvoorstel voorziet in een antwoord op de gestelde vraag en valt samen met een aantal praktische knelpunten die we in dit voorstel ook onder uw aandacht willen brengen.

Om misverstanden te voorkomen is het belangrijk te benadrukken dat dit voorstel enkel betrekking heeft op:

- De oude begraafplaatsen in Brandwijk, Wijngaarden, Giessenburg en Schelluinen;
- Oude delen van begraafplaatsen (bijv. Giessen Oudekerk, Noordeloos, Langerak)
- Enkele delen van reguliere begraafplaatsen waar net als op de oude begraafplaatsen en oude delen van begraafplaatsen fysieke/technische beperkingen aanwezig zijn (problemen met grondslag, grondwater of maatvoering van graven).

De oude begraafplaats in Nieuw-Lekkerland is een gemeentelijk monument en heeft vanuit die status de verplichting dat alle graven onaangetast blijven.

In de bijlage zijn ter verduidelijking alle locaties die van toepassing zijn op dit voorstel op kaart weergegeven.

Eerdere besluiten

- Raadsbesluit: Beleidsdocument begraafplaatsen Molenlanden (2020)
- Raadsbesluit: de beheersverordening begraafplaatsen (2020)
- Raadsbesluit: de verordening begraafrechten en de nadere regels begraafplaatsen (2023)
- Collegebesluit: Beheerplan begraafplaatsen Molenlanden (2021)
- Raadsbesluit: Uitvoeringsplan begraafplaatsen Molenlanden (2022)

Beoogd effect

Een heldere en eensluidende besluitvorming over het ruimen van graven op de begraafplaatsen.

Argumenten

- 1.1 *Ruimen op oude begraafplaatsen of delen van actieve begraafplaatsen is niet overal op een eervolle en respectvolle manier mogelijk*
In beginsel is het huidige beleidskader helder en zal er overal geruimd moeten worden. Op oude begraafplaatsen, op oude delen, maar ook op enkele delen van reguliere begraafplaatsen is echter sprake van een slechte grondslag (vette klei) en/of (grond)water in de graven. Het gevolg hiervan is een slecht verteringsproces, waardoor nog veel onverteerde resten aanwezig zijn. Op veel van deze locaties is ook de ligging en maatvoering van de graven een probleem; graven liggen 'strak' tegen elkaar zonder tussenpaden en zijn slecht bereikbaar met materieel. Ruimen is hierdoor ontzettend lastig, waarbij moet worden opgemerkt dat de maatvoering van de betreffende graven niet voldoet aan de huidige maatstaven waardoor het opnieuw uitgeven van deze graven ook geen optie is. We stellen voor om op de betreffende locaties tot het moment van een eventuele herinrichting niet ondergronds te ruimen.
- 1.2 *Herinrichting grafvakken op termijn wel mogelijk maken is van groot belang* Complete herinrichting van de betreffende delen van begraafplaatsen, waarbij direct de bovengenoemde knelpunten worden opgelost is in beginsel niet mogelijk. Door nog 'her en der' aanwezige grafrechten kunnen geen complete nieuwe grafvakken met de juiste grondslag, grondwaterdiepte en maatvoering worden gerealiseerd. Het voor 'onbepaalde tijd' ongemoeid laten van deze locaties kan richting toekomst een capaciteitsprobleem opleveren, waarbij alleen een kostbare uitbreiding uitkomst kan bieden. Dit is een onlogisch standpunt wat bovendien niet getuigd van duurzaam grondgebruik. We stellen dan ook voor om op het moment dat 75% van de graven op de betreffende locaties is vervallen aan de gemeente deze graven ondergronds te gaan ruimen en een herinrichting uit te voeren. Argumentatie bij dit percentage is dat we van mening zijn dat als driekwart van de graven vervallen is verklaard de betrokkenheid van rechthebbenden op het betreffende deel aantoonbaar is afgenomen en bovendien op dat moment na ruiming voldoende (werk)ruimte aanwezig is om een herinrichting uit te voeren. Op het moment dat de 75% nadert zal het college een besluit tot herinrichting nemen. Na deze besluitvorming, maar vóór de uitvoering zal uitgebreide communicatie plaatsvinden.
- 1.3 *Schudden op probleemlocaties ook niet mogelijk* Vanwege de aanwezigheid van onverteerde resten in de betreffende graven is schudden (om weer een begraafplaag te creëren) geen optie.

We stellen voor om voor genoemde locaties tot het moment dat ruiming én herinrichting heeft plaatsgevonden een schudverbod op te leggen.

2.1. *Historische graven zijn al uitgezonderd van ruimen*

Bij de vaststelling van het 'Beheerplan begraafplaatsen Molenlanden' in september 2021 is door het college besloten historische graven uit te zonderen van ruiming. Historische graven zijn destijds gedefinieerd als graven waar historische persoonlijkheden in begraven liggen en/of opvallende grafbedekkingen. Bij het behoud van deze graven wordt niet gestreefd naar volledige restauratie, maar het uitgangspunt is het wegnemen van gevaarstelling en het consolideren van de huidige staat. In de bijlage vindt u de criteria waaraan een graf moet voldoen om op de lijst te komen. De huidige lijst met historische graven die op basis van de gestelde criteria is opgesteld zal dit jaar een update krijgen en vervolgens om de 2 jaar worden geactualiseerd.

1.4/2.2 *Naamplaatje kan geplaatst worden op herdenkingsmonument bij bovengrondse ruiming*

In dit voorstel wordt uitgegaan van het bovengronds ruimen van graven, waarbij de ondergrondse ruiming op de genoemde locaties pas op termijn zal plaatsvinden. Om te voorkomen dat door de bovengrondse ruiming de 'herdenkingsplaats' verdwijnt wordt nabestaanden de mogelijkheid geboden een naamplaatje op het herdenkingsmonument te plaatsen.

3.1 *Aanpassing van het beleid dient te worden vastgesteld.*

Het 'Beleidsdocument begraafplaatsen Molenlanden' zal op het onderwerp ruimen van graven worden aangepast. In de bijlage vindt u het beleidsdocument waarin de aanpassingen zijn doorgevoerd (pagina 9/10).

Kanttekeningen

1.1 *Bovengronds worden de graven wél geruimd*

Met uitzondering van de graven welke op de lijst 'Historische graven en opvallende grafbedekking' staan zullen alle overige graven die vervallen verklaard zijn wél bovengronds worden geruimd. Dit geldt voor de duidelijkheid ook voor de graven op oude begraafplaatsen of oude delen van begraafplaatsen. Onderstaand vindt u een aantal argumenten hiervoor:

- Het is de verwachting van de (voormalige) rechthebbende. Een grafrecht niet verlengen of afstand doen van een graf(recht), is een bewuste keuze. "Het is goed geweest, het familiedossier wordt gesloten". De familie verwacht dan ook dat het graf (bovengronds) wordt geruimd.
- Wanneer er niet bovengronds wordt geruimd (terwijl er geen grafrecht meer is), dan wordt de gemeente eigenaar / beheerder van alle grafbedekkingen. Dat vereist onderhoud, waarbij in veel (en toenemende) gevallen de steen en het graf in een slechte staat verkeert. Daarnaast zit daar een risico in voor de buurgerven en heeft het consequenties voor de bereikbaarheid van algemene objecten, als bomen en paden.
- Wanneer er niet bovengronds wordt geruimd wordt de mogelijkheid tot heringebruikname door herinrichting (en eventueel ophogen) van grafvakken bij dreigend capaciteitsprobleem in de betreffende kern geblokkeerd. Een inbreiding is dan niet mogelijk en blijft enkel de mogelijkheid tot een uitbreiding over.
- Vanuit het gelijkheidsprincipe én vanuit het vastgestelde beleidskader dienen alle graven waarvan de grafrust is verlopen of waarvan afstand is gedaan geruimd te worden.

1.2 *Bovengronds ruimen gelijktijdig uitvoeren met ondergronds ruimen is ook een optie.*

Uiteraard kan ook worden besloten de bovengrondse ruiming gelijktijdig met de ondergrondse ruiming uit te voeren op het moment dat 75% van de graven aan de gemeente is vervallen. Hierbij moet worden opgemerkt dat bij een dergelijk besluit drie van de vier bovengenoemde argumenten van kracht blijven wat een ongewenste situatie oplevert. Als voorbeeld: Rechthebbenden die een graf bezitten op één van de betreffende locaties hebben het voorrecht dat de grafbedekking in stand wordt gehouden, terwijl bij andere rechthebbenden wel conform het beleidskader de

grafbedekking wordt verwijderd. Hiermee wordt ongelijkheid gecreëerd. Derhalve stellen wij dan ook voor om niet te kiezen voor deze optie.

1.3 *In vrije bovenste begraafslag van graf met bestaand grafrecht kan nog worden begraven*

Aangezien de problemen met grondslag en/of (grond)water zich vaak onder de bovenste begraafslag afspelen blijft het voor rechthebbenden wel mogelijk in een vrije bovenste laag te begraven.

2.1 *Graven met een opvallende grafbedekking kunnen bij een herinrichting wél ondergronds worden geruimd*

Zoals onder het kopje argumentatie, punt 1.2 benoemd is het belangrijk op termijn een herinrichting mogelijk te maken. Hierbij kan het voorkomen dat graven die op de lijst staan vanwege een opvallende grafbedekking wel ondergronds worden geruimd om een herinrichting mogelijk te maken. De grafbedekking zal uiteraard in stand worden gehouden en op een logische locatie op de begraafplaats herplaatst worden.

Communicatie

Na uw besluitvorming zal het besluit middels een brief aan de bij ons bekende rechthebbenden van graven op de betreffende locaties worden medegedeeld.

Ook zal het besluit op de publicatieborden op de betreffende begraafplaatsen én op de website worden gecommuniceerd.

Vervolgstappen

Als conform het voorstel wordt besloten zal na het actualiseren van de lijst 'Historische graven en opvallende grafbedekking' worden overgegaan tot het bovengronds ruimen. Hierbij moet worden opgemerkt dat op alle begraafplaatsen van voormalig Giessenlanden de vervallen verklaarde graven destijds al bovengronds zijn geruimd en derhalve alleen op de begraafplaatsen van voormalig Molenwaard een inhaalslag zal worden gemaakt.

Bijlagen:

- locaties niet ondergronds ruimen / schudverbod
- criteria 'Historische graven en opvallende grafbedekking'
- 'Beleidsdocument begraafplaatsen Molenlanden'

Raadsbesluit

Onderwerp : Heroriëntatie raadskader ruimen van graven
Zaaknummer : 1210608
Portefeuillehouder : Wethouder Jan Lock

De raad van de gemeente Molenlanden:

Gelet op het bijbehorende raadsvoorstel;

Besluit:

- 1 Oude begraafplaatsen, oude delen op begraafplaatsen en reguliere begraafplaatsen waar fysieke / technische beperkingen zijn:
 - a uit te zonderen van ondergrondse ruiming tot het moment dat 75% van de graven vervallen is verklaard;
 - b een schudverbod op te leggen tot het moment dat ruiming én herinrichting heeft plaatsgevonden;
- 2 Graven die voorkomen op de lijst: 'Historische graven en opvallende grafbedekking' uit te zonderen van ruimen, waarbij:
 - a Voor historische persoonlijkheden geldt dat boven- én ondergronds niet wordt geruimd;
 - b Voor opvallende grafbedekkingen geldt dat bovengronds niet wordt geruimd;
- 3 Hiertoe het 'Beleidsdocument begraafplaatsen Molenlanden' aan te passen.

Aldus besloten tijdens de openbare raadsvergadering van de gemeente Molenlanden, gehouden op 18 juni 2024.

de griffier,

de voorzitter,

Marjolein Teunissen

Theo Segers

